
Comte de Lautréamont: La complanta dels gossos

versió de J. V. Foix

A la claror de la lluna, vora la mar, en els indrets isolats de la campanya, es veu, cabussats en amargues reflexions, totes les coses revestir formes grogues, indecises, fantàstiques. L'ombra dels arbres, ara de pressa, ara a poc a poc, corre, ve, torna de nou, en diverses formes, ajupint-se, encastant-se contra terra. Antany, quan jo era endut per les ales de la juvenesa, això em feia somniar, em semblava estrany; ara, m'hi he acostumat. El vent gemega a través de les fulles les seves notes llangoroses, i el mussol canta la seva complanta greu, que fa aixecar els cabells als qui el senten. Aleshores, els gossos, tornats furiosos, rompien llurs cadenes, s'escapaven dels masos llunyans; corrien pels camps d'ací d'allà, presa de la fol·lia. Tot d'una, s'aturaven, miraven de tots costats amb una inquietud feroç, l'esguard encès; i, de la mateixa manera que els orifanyes, abans de morir, llancen al desert una darrera mirada al cel, aixecant desesperadament llur trompa, deixant llurs orelles inertes, també els gossos deixen llurs orelles inertes, aixequen el cap, inflen el coll terrible, i es posen a bordar, l'un darrera l'altre, sia com un infant afamat, sia com un moribund atacat de pesta a l'hospital, sia com una noia que canta una cançó sublim, contra els estels al nord, contra el cel a l'est, contra els estels al sud, contra els estels a l'oest; contra la lluna; contra les muntanyes, semblants, de lluny, a roques gegantines, ajagudes a l'obscuritat; contra l'aire fred que aspiren a plens pulmons, que fa tornar l'interior de llur narina roja, encesa; contra el silenci de la nit; contra els mussols, el vol oblic dels quals els frega arran, emportant-se'n un ratolí o una granota al bec, nodriment viu, dolç, per als petits; contra les llebres, que desapareixen en un aclucar d'ulls; contra el lladre que fuig a galop del seu cavall després d'haver comès un crim; contra els serpents, remo-

vent els brucs, que els fan tremolar la pell, petar les dents; contra llurs pròpies bordades, que els fan por a ells mateixos; contra els gripaus que esmicolen d'un sol cop de barra (¿per què s'han allunyat de l'aiguamoll?); contra els arbres, les fulles dels quals, blanament bressolades, són tants d'altres misteris que no comprenen, que volen descobrir amb llurs ulls fixos, intelligents; contra les aranyes suspeses entre llurs llargues potes, que grimpen arbres amunt per a salvar-se; contra els corbs que no han trobat de què menjar durant tot el dia, i que s'entornen al jaç, l'ala fadigada; contra les roques de la platja; contra els focs que apareixen als màstils dels vaixells invisibles; contra el brogit sord de les onades; contra els grans peixos, que, nedant, mostren llur dors negre, i després s'enfonsen a l'abisme; i contra l'home que els fa esclaus. Després d'això, es posen a córrer de nou pels camps, tot saltant, amb llurs potes sagnants, per damunt els barrancs, els camins, els camps, les herbes i les pedres escarpades. Diríeu que són rabiosos, que cerquen un estany vast per apaivagar llur set. Llurs udols prolongats espanten la natura. ¡Ai del viatger ressagat! Els amics dels cementiris es llançaran sobre d'ell, el destroçaran, se'l menjaran amb llur boca d'on tomba la sang; puix que ells no tenen les dents podrides. Es animals salvatges no gosen acostar-se per prendre part a la menjada de carn; fugen fins a perdre's de vista, tremolosos. Al cap d'algunes hores, els gossos, fadigats de córrer d'ací d'allà, quasi morts, la llengua un pam fora de la boca, es precipiten els uns contra els altres, sense saber el que es fan, i s'esqueixen en mil trossos, amb una rapidesa increïble. No obren pas així per crueltat. Un dia, amb els ulls vidriosos, la mare em va dir: «Quan seràs al teu llit, quan sentiràs els gossos border pels camps, amaga't sota els llençols, no facis befa del que fan: tenen set insaciable de l'infinit, com tu, com jo, com la resta dels humans, de figura pàl·lida i llarga. Fins i tot et deixaré sortir a la finestra per contemplar aquest espectacle, que es bastant sublim.» D'aleshores ençà respecto el vot de la difunta. Jo, com els gossos, sento fretura de l'infinit... ¡No puc, no puc acontentar aquesta necessitat! Só fill de l'home i de la dona segons m'han dit. Això m'estranya... ¡creia ésser més! Al capdavant, ¿què m'importa d'on vinc? Jo, si això hagués pogut dependre de la meva voluntat, hauria volgut ésser més aviat el fill de la femella del tauró, la fam del qual és amiga de les tempestes i del tigre, de reconeguda crueltat: jo no seria pas tan dolent. Vosaltres que em mireu, allunyeu-vos de mi, puix que el meu alè exhala un buf enverinat. Ningú no ha vist, encara, les arrugues verdes del meu front; ni els ossos sobressortint de la meva magra figura, semblants a les espines d'algun gran peix, o a les roques que cobreixen les ribes de la mar, o a les abruptes muntanyes alpestres que vaig recórrer sovint, quan tenia sobre la meva testa cabells d'un altre color. I, quan volto arran de les habitacions dels homes, durant les nits oratjoses, els ulls ardents, els cabells flagellats pel vent de les tempestes, isolat com una pedra al mig del camí, em cobreixo la cara mústiga amb un tros de vellut, negre com el sutge que omple l'interior de les xemeneies. Cada matí, quan el sol s'aixeca per als altres, tot escampant la joia i la calor saludables a la natura, mentre que cap dels meus trets no es belluga, tot esguardant fixament l'espai ple de tenebres, arronsat al fons de la meva caverna estimada, en una desesperança que m'embriaga com el vi, colpejo amb les meves mans poderoses mon pit que trossejo. ¡Amb tot, sento que só presa de ràbia! ¡Amb tot, sento que no só l'únic que sofreix! ¡Amb tot, sento que respiro! Com un condemnat que prova el seus muscles, tot reflexionant sobre la seva sort, i que és a punt de pujar al patíbul, dret, sobre mon llit de palla, els ulls closos, giro lentament

el coll de dreta a esquerra, d'esquerra a dreta, durant hores enteres; no caic èrtic, mort. De mica en mica, quan el meu coll no pot continuar de girar en un mateix sentit, s'atura, per posar-se a girar en un sentit oposat, miro de sobte l'horitzó, a través els rars intersticis deixats per la brossa espesa que tanca l'entrada: ¡No veig res! Res... llevat els camps que dansen en remolins amb els arbres i amb les llargues rengleres d'ocells que travessen els aires. Això em torba la sang i el cervell... ¿Qui, doncs, sobre la testa em dóna cops de barra de ferro com un martell damunt l'enclusa?

versió de J. V. Foix

[Publicat a «L'Amic de les Arts», any II, núm. 16 (1927), 54]